

Asia: VN/32635/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko teillä lausuttavaa tulotietojen käsittelystä tai käyttötarkoituksista?

SAK korostaa, että työnhakija-asiakkaiden tulorekisteriin tallennettujen tietojen käytön tulee perustua välttämättömyyteen. Työnhakijoiden yksityisyyden suoja ja oikeusturva tulee taata. Toimeenpanossa on varmistettava, että viranomainen saa vain välttämättömät tiedot - esimerkiksi palvelun kohdistamiseksi, tutkimustoimintaan ja tiedolla johtamiseen.

Kun tulorekisteristä saatavia tietoja käytetään tiedolla johtamiseen, on huomioitava, että käytetään myös muita tarvittavia mittareita, kuten työsuhteiden laatua. On otettava huomioon, että eri aloilla on erilaisia palkkatasoja. Lisäksi tulorekisteriin ilmoitettavat täydentävät tiedot eivät ole kattavia, koska työnantajat eivät aina ilmoita vapaaehtoisesti ilmoitettavia tietoja tulorekisteriin. SAK esittääkin, että tulorekisterin tietosisältöä kehitetään vastaamaan sosiaaliturvajärjestelmän toimeenpanon tarpeita laajemminkin. Tämä voidaan toteuttaa muun muassa lisäämällä työntajille tulorekisteriin pakollisesti ilmoitettavia tietoja, kuten erittelyt palkkatiedoista ja poissaolotiedoista.

Esitysluonnoksen sivulla 27 todetaan: ”Tulotietojen avulla työvoimaviranomainen saisi työnhakijoista enemmän tietoa heidän yksilöllisen työllistymisensä edistämiseksi sekä resurssien tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Näin voitaisiin esimerkiksi tunnistaa aikaisemmin erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevia työnhakijoita ja edistää heidän työllistymistään ja tarkoituksenmukaisempiin palveluihin ohjaamista aikaisemmassa työnhaun vaiheessa.” Esityksestä ei kuitenkaan käy täysin ilmi, miten tulotiedot auttavat esimerkiksi heikommassa työmarkkina-asemassa olevien tunnistamiseen. Esitysluonnoksessa keskitytään enemmän palveluiden vaikuttavuuden jälkikäteiseen seurantaan ja analysointiin tulorekisteritietojen avulla.

2. Onko teillä lausuttavaa muita työnhakua ja työllistymistä tukevien palvelujen kirjaamisvelvollisuuden täsmämisestä?

SAK kannattaa esitettyä täsmennystä kirjaamisvelvoitteesta. On tärkeää esimerkiksi tiedolla johtamisen, työvoimapalveluiden ohjaamisen ja kehittämisen sekä asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta tietää, millaisia muita työnhakua ja työllistymistä tukevia palveluita työllisyysalueet tarjoavat kuntien yleisen toimialansa perusteella.

3. Onko teillä lausuttavaa vaikutusarvioinneista?

-

4. Tulisiko tulorekisterin tietojen käyttömahdollisuuksia työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen toiminnassa laajentaa koskemaan työttömyysturva-asioiden käsittelyä? Mitä nämä tilanteet ovat ja kuinka tulorekisterin käyttö näissä tilanteissa sujuvoittaisi työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista nykyisiin menettelytapoihin verrattuna?

SAK:n näkemyksen mukaan kysymystä ei pysty kommentoimaan, koska ei ole selvää, mihin tietoja käytettäisiin työttömyysturva-asioiden käsittelyssä työvoimaviranomaisten ja KEHA-keskuksen toiminnassa.

5. Muuta lausuttavaa?

Sivulla 4 todetaan valmistelusta: "Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Esityksen sisältöä on valmistelun aikana käsitelty -- Työvoimapalveluiden kehittäminen --työryhmässä." Lisäksi todetaan, että työryhmässä ovat edustettuna esimerkiksi keskeiset työelämän järjestöt, joihin SAK kuuluu. Työryhmän kokouksessa on kuitenkin vain esitelty katsaus esityksen valmisteluun ja keskeiseen sisältöön, ja sitä on voinut kommentoida. Työryhmä ei ole käsitellyt hallituksen esityksen luonnosta tai hyväksynyt esitystä tai sen pääasiallista sisältöä. Näin ollen SAK esittää, että kirjaus tulee muuttaa vastaamaan tarkemmin sitä, miten sisältöä käytiin läpi, esimerkiksi: "esityksen pääasiallisesta sisällöstä on valmistelun aikana esitelty katsaus Työvoimapalveluiden kehittäminen - työryhmässä".

SAK pitää tärkeänä, että muutosten vaikutuksia seurataan. Seurannassa tulee analysoida, toteutuvatko tavoitteet tuottaa palvelut tarkoituksenmukaisemmin ja kustannustehokkaammin sekä pystyvätkö työvoimaviranomaiset tarjoamaan entistä yksilöllisempiä, vaikuttavampia ja kohdennetumpia työvoimapalveluja asiakkailleen.

Vanhala Laura
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry